

01 VIEŠBUTIS "NEVĖŽIS" (DAB. "PANEVĖŽYS")

Laisvės a. 26
Alfredas Paulauskas, 1970 (1972) m.

Tai vienas aukščiausių to meto Lietuvos viešbučių. Daugiaaukščio funkcionalistinė architektūra kurta derinant vertikalų ir horizontalų tūrį, nenutolstant nuo tarptautinio šio laikotarpio ir funkcinio tipo kanono. Kiek savitesnės aukštuminės pastato dalies lygių sienų, langų ir balkonų kompozicija pajavairinta asimetrišku pagrindinio fasado įlinkiu. Naudotos tuo metu pažangios monolitinės konstrukcijos.¹

02 BUITINIO GYVENTOJŲ APTARNAVIMO KOMBINATAS

Respublikos g. 28
Nijolė Garbaliuskienė, 1973 m.

Pastatas atitrauktas nuo Respublikos gatvės, pirmasis aukštas kiek įtrauktas, nes šioji gatvės dalis turėjo tapti erdvia pėsčiųjų zona. Pirmo aukšto lygyje fasada puošia mozaika ir skulptūriniai reljefai (autorius Z. Lakys)². Virš jo – 3 aukštų tūris su horizontaliomis langų ir tonuoto stiklo juostomis. Ilgam fasadui ritmą suteikia vertikalūs aliuminio profiliai.

03 SANTUOKŲ RŪMAI

Respublikos g. 25
Juozas Skublickas

Rūmai statyti derinantys prie naujai formuojamo J. Urbšio gatvės užstatymo. Kadangi visi projektai turėjo būti derinami su Maskva, šikart nebuvo leista projektuoti Santuokų rūmų. Taigi pastatas projektuotas, prisidengiant kitu pavadinimu, kaip buitinio aptarnavimo kombinatas. Architektai buvo priversti vykdyti dvigubą projektavimą. Pastato tūris pasižymi vėlyvajam modernizmui būdingomis daugiaplanėmis formomis, konsolėmis. Akcentuota simetrija. Foje centre - paradiniai laiptai, virš jų įkomponuotas monumentalus vitražas. Prabangus rūmų interjeras yra pilnai išsaugotas – plafoninės raudonmedžio lubos, variniai šviestuvai, vitražai.

04 KINO TEATRAS "GARSAS"

Respublikos g. 40
R. Vyšniauskas, 1968 m.

1920 – 1964 m. šioje vietoje stovėjo mūrinis pastatas, kuriame, savo namuose, Nina Fridmanienė atidarė kino teatrą. 1968 m. jo vietoje jo pagal adaptuotą kartotinį projektą pastatytas modernus 850 vietų kino teatras, galintis demonstruoti plačiaformatą kiną. Tai buvo penktasis toks kino teatras Lietuvoje. 1999 metais atliktas pastato remontas, atnaujinta techninė įranga, pakeistas interjeras, salės kėdės ir kt.³

05 BALDŲ PARDUOTUVĖ "KLEVAS" (DAB. PARDUOTUVĖ "MAXIMA")

Respublikos g. 71
Nijolė Garbaliuskienė, 1970 m.

Buvusi originali baldų parduotuvės „Klevas“ apdaila – iš išorės „pakabintas“ iš betono išlietas ažužas – asketiška modernistinė detalė, kubo formos pastatui suteikianti lengvumo, žaismingumo, – yra negrįžtamai sugadinta rekonstrukcijos metu. Pastato tūris sudarytas keičiant apdailą. Tai pavyzdys, kaip neatsargus elgesys su atskiromis praėjusio amžiaus architektūros detalėmis gali radikaliai pakeisti architektūrinę išraišką.⁴

06 SPORTO KOMBINATAS (SPORTO RŪMAI)

A. Jakšto g. 1
Jonas Putna, 1966 m.

Tokio tipo objektas buvo antras Lietuvoje po Kauno sporto Halės ir pirmasis, pastatytas tarybiniu laikotarpiu (6 metais anksčiau nei Vilniaus Sporto Rūmai). Šalia Panevėžio Sporto rūmų esančioje teritorijoje buvo įrengti teniso kortai, rankinio bei tinklinio aikštės. Sporto rūmai su greta esančiu stadionu sudaro vieną kompleksą. Jame yra: didžioji salė su 2000 sėdimų vietų, mažoji salė su balkonais, keletas patalpų sunkiaatlečių užsiėmimams, parodomos, konferencijoms ir 2 plaukimo baseinai: didysis (25 m ilgio) ir mažasis (12,5 m ilgio), taip pat kabinetai rūmų tarnautojams ir įvairios pagalbinės patalpos.⁵

07 PANEVĖŽIO RESPUBLIKINĖ LIGONINĖ

Smėlynės g. 25
Stasys Garuckas, Kazimieras Regimantas Plyčiuraitis-Plyčius, 1978-1983 m.

1973 m. pagal tipinį projektą pastatyta trijų aukštų vaikų poliklinika. Patalpų interjerą projektavo ir kartu su Vaikų dailės mokyklos mokiniais ištapė dailininkė Emilija Taločkienė.

1977 m. ligoninių komplekse pastatytas naujas 5 aukštų korpusas. 1985-1986 m. išaugo devynaukštis gydymasis korpusas (arch. R.Plyčiuraitis – Plyčius) – 8 aukštų 420 lovų terapijos skyriai be 4 aukštų diagnostikos ir operacinių blokų korpusai. Komplekse yra 300 vietų salė, pirmame aukšte – administracinės patalpos, medicinos biblioteka – skaitykla. Ligoninės teritoriją apželdino dizaineris Juozas Mickevičius.⁵

09 NEVĖŽIO SENVAGĖ

Kauno "Pramprojektas", 1972 m

Nevėžio upė patvindama graužė kairįjį krantą, todėl dar 1928 m. miestiečiams nurodyta supilti pylimą, ir upė pakeitė savo vagą. Senvagė tuo metu liko nesutvarkyta, užpelkėjusi. 1972 metais imtasi rekonstrukcijos: atsirado apie trijų hektarų vandens telkinys su sala, į kurią patenkama išlenktais tilteliais. Įrengtas 12 metrų aukščio fontanas, susodinti dekoratyviniai želdiniai, įrengti šviestuvai, statomos skulptūros.

10 JUOZO MILTINIO DRAMOS TEATRAS

Laisvės a. 5
Algimantas Mikėnas, 1967-1968 m.
(bareljefo skulpt. A. Vyėnas)

Teatras lig šiolei išlaikęs J. Miltinio estetikos dvasią. Čia nėra ryškių spalvų, akį režiančių detalių. Fasadą virš įėjimo puošė bareljefi nės muzikos, architektūros, poezijos dievių galvutės (skulpt. J. Kėdainis). Teatre yra dvi salės: didžioji, talpinanti 550 žiūrovų, ir mažoji.⁶

11 POLITECHNIKUMAS (DAB. PANEVĖŽIO KOLEGIJA)

Laisvės a. 23
Julius Jankauskas

Grynos formos, minimalių detalių pastatas. Pirmas aukštas įtrauktas, savybė būdinga daugeliui modernizmo pastatų. Horizontalių tūrį pagyvina vertikalus laiptinės blokas šone. Pastate suprojektuota įvažia išlaiko istorinę Klaipėdos gatvės ir Laisvės aikštės jungtį. Pastato modernistinė architektūrinė išraiška sudaryta pakeitus langų sudalinimą, užmūrijus dalį langų angų.

12 TEISMO RŪMAI

Laisvės a. 17
Viktoras Skokauskas, 1987 m.

Pastatas suardo aikštės užstatymo liniją, nes buvo derinamas prie būsimo Savivaldybės priestato, kuris turėjo uždaryti Laisvės aikštę, tačiau liko neįgyvendintas. Reprerzentacinis įėjimas kampe suprojektuotas kaip atsakas į greta esančios vaistinės kampinį įėjimą. Specifinė pastato paskirtis reikalavo ypatingų funkcinių ir planinių sprendimų: 6 teisėjų salės, atskiras įėjimas, koridoriai, laiptinės ir vienutės teisiamiesiems.

13 DAUGIABUTIS NAMAS

J. Basanavičiaus g. 3
Nijolė Garbaliuskienė

Tai ilgiausias miesto namas – ilgis siekia 300m.² Pirmame aukšte nuo gatvės pusės – vitrininiai langai: čia įsikūrusios įvairios parduotuvės. Pagal pirminį sumanymą, nusizengiantį tuometinėms normoms ir reikalavimams, bet patvirtintą tuometinio vyr. komiteto pirmininko Broniaus Kačkiaus, planuota name įrengti erdvius 4-5 kambarių butus su holais. Vis dėlto, Maskvos komisijai sužinojus, vos pradėjus namo statybas, buvo gautas nurodymas įrengti standartinis 1-2 kambarių butus.

14 16 AUKŠTŲ DAUGIABUTIS

Vilniaus g. 8
Viktoras Skokauskas

Miesto valdžiai 8-ajame praėjusio amžiaus dešimtmetyje nusprendus, kad Panevėžio centrinei daliai reikėtų vertikalaus akcento, buvo ieškoma būdų šį sumanymą įgyvendinti. Buvo pasiūlytas kartotinis (jau stovintis Klaipėdoje) 16 aukštų daugiabučio namo projektas. Tačiau kai kurie architektūriniai sprendimai buvo pritaikyti specialiai Panevėžio projektui – kadangi nebuvo įmanoma pakeisti kartotinio projekto vidaus išplanavimo, pakeitimai buvo vykdomi fasado plokštumoje. Eksperimentuota tinkuojant fasadus, suprojektuoti individualių plokščių, trapecinės formos balkonai su profiliuoto stiklo (!) atitvaromis. Kiekvienas aukštas turėjo atskirą ventiliacijos kaminėlį, kurie matomi fasade.

15 MUZIKOS MOKYKLA

Vilniaus g. 2
Elvyra Klímavičienė, 1985 m

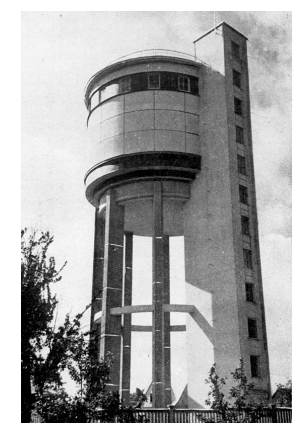
Projektuota kaip greta esančios vidurinės mokyklos priestatas. Vidurinei mokyklai reikalingos didelės klasės, apie 54 m², o muzikos mokyklai, individualiems užsiėmimams, vos 15-20 m², todėl buvo daromi du projektai: vienas, kuris oficialiai rodomas ir derinamas, o kitas – pagal kurį statoma. Pastatas gan masyvių tūrių ir didelių erdvių. Dėl sklypu praeinančių stambių inžinerinių trasų, jį teko atitraukti nuo gatvės, todėl architektė sumanė kampu iškišti pagrindinį įėjimo tūrį, link kurio nuo gatvės pakylama plačiais laiptais su terasomis. Virš įtraukto įėjimo – aktų salė, apšviečiama per stoglangius.

16 VANDENS BOKŠTAS

1960 m.

Tai 600 kubinių metrų talpos, apie 25 m aukščio statinys. Šiuo metu nebe naudojamas.

17 KINO TEATRAS "VERSMĖ" (DAB. MUZIKINIS TEATRAS)

Nepriklausomybės a. 8
Viktoras Skokauskas 1979 m.

Pagrindinė pastato tūrių kompozicijos idėja – statinys pakopomis, „nuožulniai“ įsilieja į aikštės erdvę. Pastatas projektuotas kaip 400 vietų kino teatras, o dabar čia veikia Muzikinis teatras – dėl šio tipologinio pasikeitimo buvo daromas salės praplėtimas. Deja, renovacijos metu uždarytas praėjimas tarp Aldonos gatvės ir Nepriklausomybės aikštės. Įdomus fasado akcentas – vandens nuleidimas grandinėmis. Pirmame aukšte buvo įrengtos kasos, kavinė su išėjimu į terasą, erdvoje fojė veikdavo parodos.

18 PANEVĖŽIO Miesto DAILĖS GALERIJA

Respublikos g. 3
A. Koržina

Dabartinis dviaukštis Dailės galerijos pastatas rekonstruotas iš senovinio vienaukščio raudonų plytų pastato, kuriame prieš tai veikė Kraštotyros muziejus, tarpukario metais - Apygardos teismas. Rekonstrukcija truko penkerius metus, ją parėngė Kauno "Miestprojektas". Pastatas pasikeitė neatpažįstamai, tik Respublikos gatvės fasade matomi senojo pastato fragmentai.

KITI LANKYTINI SOVIETMEČIO MODERNIZMO PASTATAI

- a - Kino teatras "Raketa", Respublikos g. 47 A
- b - Kavinė "Žalioji", Puzino g. 10
- c - Statistikos valdyba (dab. Vyriausybės atstovybė), Respublikos g. 62
- d - Centrinis paštas, Respublikos g. 60
- e - Telefonų stotis (dab. Teo), Respublikos g. 58
- f - Prokuratūros pastatas (buv. Partijos komitetas), Respublikos g. 54
- g - Registrų centras, P. Puzino g. 7

- h - Panevėžio Statybos Tresto pastatas, P. Puzino g. 1
- i - Viešbutis "Uptytė", Respublikos g. 38.
- j - Rajono Tarybos rūmai (dab. Panevėžio rajono savivaldybė), Vasario 16-osios g. 27
- k - Gabrielės Petkevičaitės - Bitės viešoji biblioteka, Respublikos g.14
- l - Panevėžio autobusų stotis, Savanorių a. 5
- m - Panevėžio 5 profesinė technikos mokykla (dab. Margaritos Rimkevičaitės technologinė mokykla), Aldonos g. 4
- n - Gyvenamųjų namų kvartalas, Sodų g. 6, Nepriklausomybės a. 9, Aldonos g. 3
- o - Alaus restoranas "Čičinskas", Ramygalos g. 43

PANEVĖŽYS. SOVIETMETIS

Pagal 1962–1967 m. parengtą Lietuvos TSR teritorijos perspektyvinę planavimo schemą, Panevėžys planuotas kaip aukščiausio rango centras – Lietuvos didmiestis. Šis statusas lėmė ne tik spartų miesto augimą, gyvenamųjų ir pramoninių rajonų plėtrą, bet ir aukštesnės kategorijos kultūrinės, sporto, edukacinės, administracinės ir kt. paskirties objektų atsiradimą mieste. Jis įpareigojo kurti kokybiškesnę aplinką, architektūrą, formuoti miesto veidą. Tad ekskursiją pradėsime prie Panevėžio simboliu tapusio „Nevėžio“ viešbučio, aplankysime įvairios paskirties sovietinio didmiestio objektus, stebėsime ir vertinsime jų paskirties, fizinės būklės ar architektūros savybių pokyčius.

Visą informaciją apie šią įvykusią ir būsimas ekskursijas galima rasti www.archfondas.lt/lt/ekskursiju

ARCHITEKTŪROS [žmonių] FONDAS:

Aistė Galaunytė Elvyra Klimavičienė Giedrius Stogis Indrė Ruseckaitė Juozas Skublickas Nijolė Garbaliuskiė Ugnė Petrevičiūtė Viktoras Skokauskas

PANEVĖŽYS. SOVIETMETIS

gidai
Elvyra Klimavičienė
Viktoras Skokauskas
Juozas Skublickas

konsultantė
Nijolė Garbaliuskiė

ARCHITEKTŪROS [ekskursijų] FONDAS

www.archfondas.lt

arch@archfondas.lt

REKOMENDUOJA SKAITYTI:

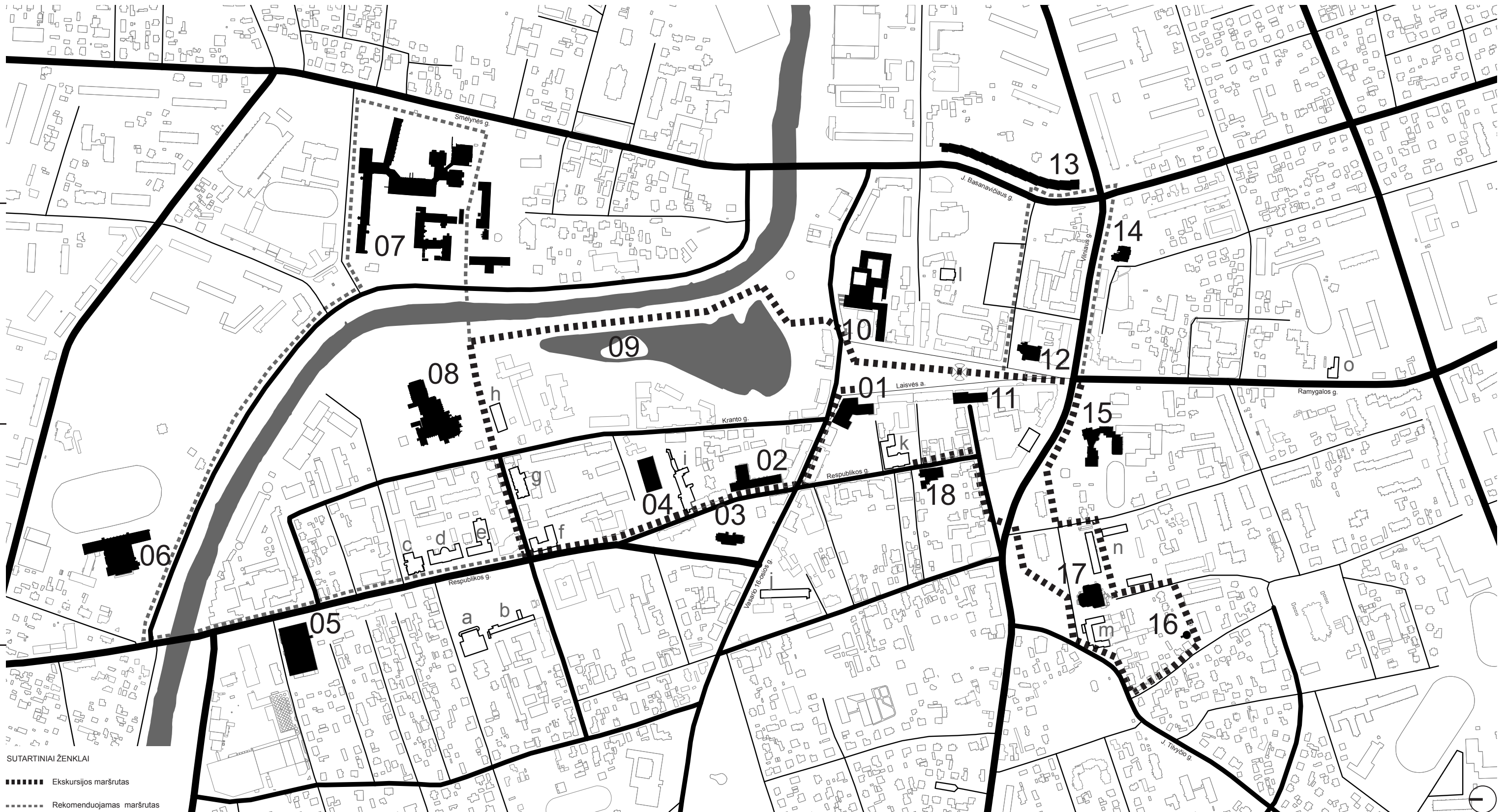
PANEVĖŽYS
R. Rimaitis, L. Skrebė, G. Vosyliūtė

PANEVĖŽYS. Mažasis vadovas
M. Ginskis

Leidinyt platinamas nemokamai

SUTARTINIAI ŽENKLAI

- Ekskursijos maršrutas
- Rekomenduojamas maršrutas